

2009. április 3.

Jelentés a

Magyar Villamos Művek Zrt.

egyres, nem engedélyesi tevékenységhez kapcsolódó ügyleteinek
polgári jogi, munkajogi, társasági jogi és büntetőjogi
vizsgálatáról

a

Magyar Villamos Művek Zrt.

Felügyelőbizottsága

számára

TARTALOMJEGYZÉK

I.	Bevezetés	4
II.	A felelősség egyes jogágak szerinti általános vizsgálata	7
II.1.	Büntetőjogi felelősség.....	7
II.1.1	A hűtlen kezelés	7
II.1.2	A sikkasztás	8
II.1.3	Lehetséges elkövetői és részesi kör	10
II.1.4	A sikkasztás és a hűtlen kezelés elhatárolása	10
II.1.5	Tevékeny megbánás.....	11
II.1.6	Az ügyek láncolatának jelentősége.....	11
II.1.7	Ártatlanság véelme, személyiségi jogok.....	12
II.1.8	Bűncselekmények a nem MVM csoport tagjai érintettek oldalán	12
II.2.	A kárfelelősség.....	13
II.2.1	A munkajogi felelősség.....	13
II.2.2	A polgári jogi felelősség.....	14
II.2.3	Társasági jogi felelősség.....	15
III.	Az egyes ügyek vizsgálata.....	16
III.1.	Aquifexnél eszközölt befektetések ügye	16
III.1.1	Büntetőjogi felelősség.....	16
III.1.2	Kárfelelősség.....	18
III.2.	Decotra S.R.L. ügy.....	19
III.2.1	Büntetőjogi felelősség.....	19
III.2.2	Kárfelelősség.....	20
III.3.	Puerto S.R.L. ügy.....	21
III.3.1	Büntetőjogi felelősség.....	21
III.3.2	Kárfelelősség.....	21
III.4.	EPIC szerződés.....	22
III.4.1	Büntetőjogi felelősség.....	22
III.4.2	Kárfelelősség.....	23
III.5.	Niker ügy.....	23
III.5.1	Büntetőjogi felelősség.....	23
III.5.2	Kárfelelősség.....	25
III.6.	A Kárpát Energo Zrt. által a Power Investment International II-nek nyújtott kölcsön, illetve a Kárpát Energo Power Investments II. részvényjegyzése.....	26
III.6.1	Büntetőjogi felelősség.....	26
III.6.2	Kárfelelősség.....	28
III.7.	Kárpát Energo előleg.....	29
III.7.1	Büntetőjogi felelősség.....	29
III.7.2	Kárfelelősség.....	29
III.8.	Paks Erzsébet Szálló	30
III.8.1	Büntetőjogi felelősség.....	30
III.8.2	Kárfelelősség.....	31
III.9.	Paks Esplanade Kft. ügye.....	31
III.9.1	Büntetőjogi felelősség.....	31
III.9.2	Kárfelelősség.....	32
III.10.	A NÁD MPS-H Kft. ügye	32
III.10.1	Büntetőjogi felelősség.....	32
III.10.2	Kárfelelősség.....	32

III.11. A PA által kibocsátott váltó ügye	32
III.11.1 Büntetőjogi felelősség.....	32
III.11.2 Kárfelelősség.....	33
III.12. Meind Bank tanácsadási szerződés	33
III.12.1 Büntetőjogi felelősség.....	33
III.12.2 Kárfelelősség.....	34

I. BEVEZETÉS

1. Ezt a jelentést az Erős Ügyvédi Iroda/Squire, Sanders & Dempsey L.L.P. („SSD”) készítette az MVM Zrt. („MVM”) 2009. február 26. napján kelt megbízásának megfelelően az MVM mint uralkodó tag által vezetett MVM Csoport egyes tagjaihoz kapcsolódó ügyek vizsgálata tárgyában az MVM Felügyelőbizottságának a „Könyvvizsgálói észrevételek, könyvvizsgálói tapasztalat” tárgyában hozott 5/2009. (II.5.) sz. határozatában foglalt szempontok szerint.
2. A jelen jelentésben („Jelentés”) használt, külön meg nem határozott, de nagy betűvel írott fogalmak a 2009. január 29-én kelt jelentésünk, illetve a Niker-ügy esetében a 2008. július 7-i memorandumunk, a Nád ügy esetében pedig a 2008. szeptember 25-i, a Paksi Atomerőmű Zrt. („PA”) felkérésére készített memorandumunk (együtt: „Első Jelentés”) vonatkozó részeiben meghatározott jelentéssel bírnak. A jelen vizsgálat során támaszkodtunk az Első Jelentés megállapításaira, valamint a Felügyelőbizottság 2009. március 2. napján tartott ülésén elrendelt és 2009. március 25. napján kiegészíteni rendelt, az MVM Igazgatósága által kiküldött Audit Bizottság által összeállított, az ügyeket áttekintő táblázat („Táblázat”) formájában összegző anyag adataira. A Jelentés az Első Jelentésben vizsgált ügyek alább meghatározott szempontok szerinti elemzését tartalmazza, az Első Jelentés készítésekor rendelkezésre álló dokumentumok alapján.
3. A Felügyelőbizottság 5/2009. (II. 5.) sz. határozatában foglaltaknak megfelelően a Jelentés tárgyát képezi annak vizsgálata, hogy
 - a vizsgált ügyletek végrehajtásakor az ügyvezetés érintett tagjai a tőlük elvárható gondossággal jártak-e el; és
 - az egyes ügyletek vagy azok együttes figyelembevétele esetén felmerülhet-e a kompetencia szabályok megsértésén túl a cselekmények vonatkozó jogszabályok szerinti másfajta (polgári és büntetőjogi) minősítése;
 - és ha igen, azok miként értékelendők és
 - az értékelés mivel indokolható.
4. A Jelentés kizárólag az MVM által az Első Jelentés időpontjáig az adatszobában rendelkezésünkre bocsátott iratok és információk alapján készült, így bízunk benne, hogy minden jelentős információt rendelkezésünkre bocsátottak. Sajnos nem áll módunkban az ilyen adatok pontosságának és teljességének ellenőrzése. Tudomásunk van arról, hogy párhuzamos vizsgálatok az MVM Csoport tagvállalatainál, így a PA-nál is zajlanak, amely vizsgálatok további, általunk nem ismert dokumentumokat is figyelembe vehetnek. A jelen Jelentés azonban kizárólag az MVM Adatszoba alapján, az MVM szempontjából tartalmaz megállapításokat és az esetleges eltérő dokumentáció miatt eltérő megállapításokat is tartalmazhat mint a kapcsolódó tagvállalati vizsgálatok.
5. A Jelentésre a következő fenntartások vonatkoznak:
 - 5.1. Úgy tekintettük, hogy az e Jelentésben feltüntetett esetek kivételével az összes rendelkezésünkre bocsátott irat hiteles, pontos és teljes volt és az is marad, és nem tartottak vissza tőlünk semmilyen más, a vizsgálat szempontjából jelentős iratot vagy információt.

- 5.2. A Jelentésben általunk külön megjelölt esetek kivételével a rendelkezésünkre bocsátott adatokra támaszkodtunk, és nem végeztük el ezen adatok semmilyen független ellenőrzését.
- 5.3. Az Első Jelentés 1. sz. mellékleteként csatolt Adatszoba dokumentumlistában felsorolt okiratok közül a jogi relevanciával a Jelentés szempontjából nem bíró pénzügyi jellegű dokumentumokat, mint például nem releváns számlák, bankszámlakivonatok nem vizsgáltunk.
- 5.4. A megbízással kapcsolatos utasításoknak megfelelően vizsgálatunk csak jogi kérdésekre terjed ki, nem tartalmaz egyéb jellegű megállapításokat, továbbá nem értékeltük a megállapodások, ügyletek lehetséges üzleti, műszaki, pénzügyi, adózással kapcsolatos vagy számviteli következményeit, sem pedig az MVM Csoporthoz tartozó társaságok pénzügyi illetve piaci helyzetét.

Amennyiben e Jelentés más személy véleményét tartalmazza, illetve ezekre történik benne hivatkozás, kizárólag a szóban forgó személy felelős e vélemények vagy tanácsok tartalmáért.

- 5.5. Előfordulhat az iratokban szereplő felek kötelezettségeinek fel nem tárt megsértése vagy módosítása. Ezen túlmenően, lehetnek olyan (szóbeli vagy egyéb) megállapodások, egyezségek vagy iratok, illetve egyéb információk, amelyekről nincs tudomásunk.
- 5.6. E Jelentés nem tekinthető a benne foglalt ügyletekről szóló átfogó jogi véleménynek, hanem az általunk megvizsgált iratok jellemzőinek a fenti I.3 bekezdésben meghatározott szempontok szerinti összefoglalását tartalmazza, amely nem helyettesíti az egyes ügyletekre, helyzetekre vagy kérdésekre vonatkozó kifejezett jogi tanácsot. E Jelentésben foglalt megállapítások azért sem tekinthetők az egyes ügyek teljeskörű jogi elemzésének, mert pusztán a rendelkezésre álló dokumentumokra támaszkodhattunk. Az egyes ügyekben résztvevő személyek felelőssége pusztán az okiratok áttanulmányozása alapján minden kétséget kizáróan nem állapítható meg, vizsgálatunk szükségszerűen limitált a bizonyítékok mérlegelése vonatkozásában. Konkrét eljárások esetén egyéb bizonyítási eszközök, mint pl. tanúvallomások, szakértők, stb. az ügyek megítélését nagymértékben befolyásolhatják és a jelen Jelentésben foglaltaktól eltérő következtetésekre is vezethetnek.
- 5.7. Az egyes ügyek elemzése során minden tényállásnál feltüntettük a legfontosabb vonatkozó jogszabályi környezetet, attól függetlenül, hogy azok az általános részben szerepeltek. Ebből kifolyólag óhatatlanul előfordulnak ismétlések a Jelentésben, melyeket azonban az egyes ügyek átláthatóbb elemzése érdekében szükségesnek tartunk.
- 5.8. A vizsgált ügyletek kapcsán nem vizsgáltuk azon pénzügyi, illetve a gazdálkodás rendjére vonatkozó bűncselekményeket (pl. adócsalás, számviteli fejelem megsértés stb.), amelyek tényállása keretjellegű és tartalmukat a számviteli, adózási stb. jogszabályok töltik ki, mivel az ehhez szükséges számviteli és adó vizsgálatokról nincs tudomásunk.

5.9. A Jelentésbe foglalt információ az ügyvédi titoktartási kötelezettség alá eső körbe tartozik. A fentiekben leírtaknak megfelelően a Jelentést az SSD kizárólag az MVM számára készítette, így a Jelentésben foglaltakat az SSD írásbeli hozzájárulása nélkül más személy nem használhatja fel.

6. A Jelentés tartalmát nem tártuk fel harmadik személyeknek.

7. Ez a Jelentés eltérő rendelkezés hiányában a kiadásának napján hatályos.

II. A FELELŐSSÉG EGYES JOGÁGAK SZERINTI ÁLTALÁNOS VIZSGÁLATA

II.1. Büntetőjogi felelősség

Vizsgálatunknak a Felügyelőbizottság megbízásának megfelelően ki kellett terjednie arra, hogy az Első Jelentésben ismertetett ügyek kapcsán „*Felmerülhet-e a kompetencia szabályok megsértésén túl a cselekmények, vonatkozó jogszabályok szerinti másfajta (büntetőjogi) minősítése?*”. Ennek megfelelően minden, az Első Jelentésben ismertetett ügy kapcsán vizsgáltuk, hogy azok a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. tv. („Btk.”) valamely különös részi tényállását kimeríthetik-e.

Az Első Jelentésben ismertetett ügyek kapcsán a fentieket az MVM, illetve az MVM csoport tagjai oldalán vizsgáltuk, így vizsgálatunk nem terjed ki az egyéb, az MVM csoporton kívüli résztvevők oldalán felmerülő esetleges büntető tényállások vizsgálatára. Ennek oka egyfelől az, hogy a Felügyelőbizottságtól kapott megbízás nyilvánvalóan erre irányult, másfelől az, hogy az MVM csoporton kívüli érintettek tekintetében a rendelkezésre álló adatok igen hiányosak. Ugyancsak nem vizsgáltuk az esetleges pénzügyi és a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekményeket, mint. pl. számviteli fegyelem megsértése, mivel az ehhez szükséges szakmai vizsgálatokról nincs tudomásunk.

Az Első Jelentésben vizsgált ügyek közül azoknál, amelyeknél valamely büntetőtényállás felmerülhet az MVM, illetve az MVM csoport tagjai oldalán, ott két tényállás jöhet szóba, a *hűtlen kezelés* (Btk. 319. §) és a *sikkasztás* (Btk. 317. §). Célszerűnek tűnik tehát ezen tényállásokat általános jelleggel már e helyütt is ismertetni.

A fenti tényállások ismertetését megelőzően rá kell mindazonáltal mutatnunk arra, hogy mind a *hűtlen kezelés*, mind a *sikkasztás* szándékos bűncselekmény, vagyis csak szándékosan követhető el, amely szándéknak a hűtlen kezelés esetében ki kell terjednie az eredményre, a vagyoni hátrány okozására is (ld. alábbi leegyszerűsítve, a szándékosság választ el egy rossz üzletet a hűtlen kezeléstől). A rendelkezésünkre álló adatok, dokumentumok alapján a szándékosság tekintetében nem vonhatók le megalapozott következtetések, ez ugyanis nyomozati, bizonyítási kérdés. Mindez azért lényeges, mert szándékosság hiányában bűncselekmény elkövetéséről nem beszélhetünk, a szándékossággal kapcsolatos körülmények ismeretének hiányában pedig legfeljebb a bűncselekmény elkövetésének gyanúja vagy lehetősége merül fel. Ekként a Jelentésben írtak nem értelmezhetők a büntetőjogi felelősség fennállta vagy hiánya melletti állásfoglalásként.

II.1.1 A hűtlen kezelés

A *hűtlen kezelés* (Btk. 319. §) törvényi tényállása szerint hűtlen kezelést követ el az „*akit idegen vagyon kezelésével bízta meg, és ebből folyó kötelességének megszegésével vagyoni hátrányt okoz*”. A hűtlen kezelés megállapíthatóságához tehát a már említett szándékosság mellett, az szükséges, hogy az elkövető idegen vagyon kezelésével legyen megbízva, az ebből folyó kötelességeit megszegje és ezzel okozati összefüggésben vagyoni hátrány keletkezzen.

A vagyonkezelési megbízás fennállta az MVM, illetve az MVM csoport tagjainál vezető tisztségviselői megbízatással rendelkező személyek esetében nem lehet kétséges, és ugyancsak megállapítható lehet egyes vezető beosztású munkavállalóknál is, feltéve, hogy

feladatörük munkaszerződés vagy belső szabályzat alapján vagyongkezelési kötelezettséget ró rájuk. A hűtlen kezelés tényállásában említett vagyongkezelési kötelezettség nem pusztán egyszerű őrzési feladatokat, hanem kifejezetten gazdálkodási feladatokat jelent.

A vagyongkezelési kötelezettségek bármely kötelezettséget jelenthetnek, így jelenthetnek jogszabályban, belső szabályzatokban vagy szerződésben rögzített szabályokat. (Lényeges, hogy az Első Jelentésben vizsgált ügyekben a hanyag kezelés tényállása, amely a szándékosságot nem igényli, épp azért nem jöhet szóba, mert annak esetében mind a vagyongkezelési kötelezettségnek, mind a megsértett vagyongkezelési szabálynak törvényen kell alapulnia.)

A hűtlen kezelés tényállásában említett vagyoni hátrány jelenti a tényleges kárt (vagyonban beálló csökkenést) és az elmaradt hasznot is (Btk. 137. § 5.), azonban nem tartalmaz más, a polgári jogban ismert kárelemeket. Az Első Jelentésben vizsgált ügyek minősítése szempontjából kiemelkedő jelentősége van annak, hogy a vagyoni hátrányt mikor tekinthetjük bekövetkezettnek, nevezetesen azon esetekben, ahol a fizetési határidő még nem járt le, beszélhetünk-e vagyoni hátrányról, illetve beszélhetünk-e vagyoni hátrányról azon esetekben, ahol a fizetési határidő lejárt, de a követelés polgári jogilag még nem tekinthető behajthatatlannak. Általánosságban azt mondhatjuk, hogy a vagyoni hátrány bekövetkezésének megállapításához elégséges, de nem szükséges az, hogy az polgári jogilag is behajthatatlannak is minősüljön. A vagyoni hátrány bekövetkezése megállapítható lehet polgári jogi behajthatatlanság, illetve fizetési határidő lejárt hiányában is, azonban ez részletes bizonyítási eljárást igényel. Nevezetesen, bizonyítani kell, hogy megtérülés nem várható és/vagy az adott szerződésben rögzített határidők, fizetési feltételek stb. eleve úgy kerültek meghatározásra, hogy azzal a vagyoni hátrány bekövetkezése elfedhető legyen. Az Első Jelentés kapcsán lefolytatott vizsgálat alapján több esetben nem rendelkezünk elegendő információval annak megállapításához, hogy a vagyoni hátrány bekövetkezett-e, legfeljebb ennek lehetőségét tudjuk rögzíteni. Meg kell jegyeznünk ugyanakkor, hogy a büntetőjogi felelősség a vagyoni hátrány bekövetkezése nélkül is fennállhat a hűtlen kezelés kísérletéért, azonban természetesen a vagyoni hátrány okozására is irányuló szándékosság ebben az esetben is bizonyítandó.

Ahogy említettük, a hűtlen kezelés csak szándékosan követhető el. Ez egyfelől azt jelenti, hogy a vagyongkezelőnek tudnia kell vagyongkezelési kötelezettségeiről, illetve arról, hogy az adott ügylettel azokat megszegi és a kötelezettségeket szándékosan kell megszegnie. Jelenti azonban ez másfelől azt is, hogy szándékosságnak az eredményre, a bekövetkező vagyoni hátrányra is ki kell terjednie, mégpedig legalább az eshetőleges szándék szintjén, mely utóbbi ezt jelenti, hogy az elkövetőnek a vagyoni hátrány bekövetkezéséről tudnia kell és abba legalább bele kell nyugodnia (természetesen a bűncselekmény egyenes szándék esetén is megvalósulhat, ha az elkövető kifejezetten kívánja a vagyoni hátrány bekövetkezését).

II.1.2 A sikkasztás

A sikkasztás (Btk. 317. §) tényállása szerint sikkasztást követ el az „*aki a rábízott idegen dolgot jogtalanul eltulajdonítja vagy azzal sajátjaként rendelkezik*”. Ebből megállapíthatóan a sikkasztásnál ugyancsak feltétel, hogy az elkövetőre idegen dolog kerüljön rábízásra. Rábízás esetén a sikkasztás két elkövetési magatartással valósítható meg, egyrészt az érintett idegen dolog jogtalan eltulajdonításával, másrészt az azzal való sajátjakénti rendelkezéssel.

A sikkasztásnál megkövetelt rábízás különbözik a hűtlen kezelésnél megkövetelt rábízástól, mivel ez esetben nem szükséges, hogy a rábízás gazdálkodási célú legyen, hanem az bármilyen jogcímen történhet. Nem kétségesen megállapítható azonban a rábízás azokban az esetekben is, amikor a rábízás gazdálkodási célú rábízást takar, tehát pl. valamely társaság vezető tisztségviselői vagy gazdálkodási, de akár csupán pénz- vagy leltárkezelési stb. feladatokkal megbízott, jellemzően vezető munkavállalói esetében.

A sikkasztás első elkövetési magatartása a jogtalan eltulajdonítás a tulajdonviszonyok végleges megváltoztatását célzó cselekményeket jelenti, amely álláspontunk szerint az Első Jelentésben írt ügyek egyikében sem merül fel, így külön elemzést nem kíván.

A sikkasztás második elkövetési magatartása, a sajátjakénti rendelkezés a sikkasztással érintett dologhoz (pénzhez) kapcsolódó tulajdonosi rendelkezési jogok, tulajdonosi jogosítványok akár csak részleges, időleges gyakorlását, átengedését jelenti oly módon, ahogy az a rábízásból nem következik és ebből kifolyólag az a tulajdonos rendelkezési jogát jogosulatlanul elvonja, korlátozza. A bírói gyakorlat a sajátjakénti rendelkezést jogellenes, a sértett tulajdonos hátrányára és tipikusan az elkövető javára szolgáló tulajdonosi rendelkezéssel írja le (ld. pl. EBH 2006.1394, EBH 1999.8, BH 2006.181, BH 2000.47).

A sikkasztás is szándékos bűncselekmény, ennél fogva az csak szándékosan követhető el. Ez azt jelenti, hogy az elkövetőnek tudnia kell a sikkasztással érintett dolog (pénz) számára idegen voltáról és arról, hogy a sikkasztást jelentő cselekménnyel a tulajdonos e dologon (pénzen) való rendelkezési jogát jogosulatlanul elvonja vagy korlátozza és a cselekményt mindennek tudatában kell végrehajtania.

Lényeges különbség mindazonáltal a hűtlen kezeléshez képest, hogy a sikkasztás esetében a bűncselekmény elkövetése nem kötött semmilyen eredmény: kár vagy vagyoni hátrány beálltához.

II.1.3 Lehetséges elkövetői és részesi kör

A hűtlen kezelés és sikkasztás fentebb ismertetett tényállásai esetén elkövető tettesként vagy társtettesként csak az lehet, akire az idegen vagyon, dolog a hűtlen kezelés esetében gazdálkodási céllal, a sikkasztás esetében lényegében bármilyen céllal rábízásra kerül.

Ebből kifolyólag a hűtlen kezelés tekintetében elkövető (tettes vagy társtettes) csak az lehet, aki vezető tisztségviselőként vagy gazdálkodási feladatokkal megbízott, jellemzően vezető állású munkavállalóként követi el a cselekményt, míg a sikkasztás esetében a rábízás jogcíme közömbös, így ez megállapítható lehet a gazdálkodási feladattal nem rendelkező, de pénz- vagy értékkezelést végző munkavállalók esetében is.

A tetteskénti elkövetés azt jelenti, hogy az elkövető egymaga megvalósítja a fentebb említett tényállások valamennyi elemét. Ehhez képest a bűncselekményt társtettesként követik el azok, akik a fenti törvényi tényállásokat egymás tevékenységéről tudva közösen valósítják meg. Ez utóbbi mindenképp feltételezi a szándékegységet, melynek megléte mellett előfordulhat, hogy társtettesek mindegyike vagy közülük néhány megvalósítja a fenti tényállások minden elemét, de az is előfordulhat, hogy önállóan egyik társtettes sem valósítja meg a tényállás minden elemét, de együttes tevékenységük mégis a teljes, fent említett tényállás megvalósulását eredményezi, amely akár láncolatosan, időben egymást követően is történhet és amelyhez nem szükséges az, hogy az elkövetők térben és időben egy helyen, egyszerre cselekedjenek.

Az esetleges egyéb, gazdálkodási, pénzkezelési feladattal nem rendelkezők szerepe legfeljebb a felbujtás, illetve a bűnsegély keretében vizsgálható. A felbujtás azok esetében merülhet fel, akik az elkövetőket a bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábírják, míg a bűnsegédek az elkövetéshez nyújtanak szándékos segítséget, amely akár konkrét segítség, akár pszichikai segítség lehet. E részesekre elvileg ugyanazt a büntetési tételt kell alkalmazni, mint az elkövetőkre.

II.1.4 A sikkasztás és a hűtlen kezelés elhatárolása

Ahogy írtuk, az Első Jelentésben vizsgált ügyek közül azoknál, amelyek bűncselekmény lehetőségét felvetik, vagy a hűtlen kezelés, vagy a sikkasztás tényállása merülhet fel, illetve jellemzően mindkettő. Ugyanakkor a konkrét ügyekben jellemzően nem lehet helye a halmazat megállapításának, vagyis annak, hogy az adott ügylet, cselekmény ugyanazon elkövető esetében mind a hűtlen kezelést, mind a sikkasztást megvalósítja (megfelelő tényállás esetén természetesen lehetséges a sikkasztás és a hűtlen kezelés halmazatának megállapítása).

Felmerül tehát a kérdés, hogy ezen ügyek esetében hogyan határolható el egymástól a hűtlen kezelés és a sikkasztás. A bírói gyakorlat értelmében a hűtlen kezelés esetében az elkövető oldalán nem áll fenn eltulajdonítási szándék, míg a sikkasztásnál igen. Ebből következően, amennyiben az esetleges elkövetők oldalán az eltulajdonítási szándék fennáll, akkor nem a hűtlen kezelés, hanem a sikkasztás megállapításának lehet helye. Ellenkezőleg az eltulajdonítási szándék hiányában a sikkasztás nem állapítható meg, legfeljebb a hűtlen kezelés.

A fentiekből az is következik, hogy a jelen Jelentésben a hűtlen kezelés és a sikkasztás megfelelő elhatárolására nincsen mód, hiszen az csak a nyomozati munkát és bizonyítást igénylő elkövetői szándékok megismerése alapján lehetséges.

(Végül mint láttuk, a hűtlen kezelés tényállásának eleme a vagyoni hátrány okozása, így mindazon esetekben, ahol ez nem áll fenn, legfeljebb a sikkasztás merülhet fel.)

II.1.5 Tevékeny megbánás

A Btk. 36. §-a értelmében nem büntethető az olyan vagyon elleni bűncselekmény – mégpedig mind a hűtlen kezelés, mind a sikkasztás vagyon elleni bűncselekmények minősül – elkövetője, aki a bűncselekménnyel okozott kárt a sértettnek megtérítette vagy a káros következményeket egyéb módon jóvátette, feltéve, hogy az elkövetett bűncselekmény 3 évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő. Hasonlóképpen, korlátlanul enyhíthető annak a bűntetése, aki 5 évnél nem súlyosabb büntetéssel fenyegetett vagyon elleni bűncselekményt követ el, de az okozott kárt a sértettnek megtéríti vagy a bűncselekmény káros következményeit egyéb módon jóvá teszi (tevékeny megbánás).

A hűtlen kezelés esetében ez a büntetési tételek figyelembevételével azt jelenti, hogy nem büntethető, aki hűtlen kezeléssel nagyobb vagyoni hátrányt, vagyis 200.001,- Ft-tól 2.000.000,- Ft-ig terjedő vagyoni hátrányt okoz és korlátlanul enyhíthető annak a bűntetése, aki jelentős vagyoni hátrányt, vagyis 2.000.001,- Ft-tól 50.000.000,- Ft-ig terjedő vagyoni hátrányt okoz. A sikkasztás esetében a fenti értékhatárok ugyanígy alakulnak, mindazonáltal különbség a hűtlen kezeléshez képest az, hogy a bünszövegben vagy üzletszerűen történő elkövetés esetén az értékhatárok eggyel lejjebb tolnak, vagyis a büntethetőség hiánya nem merül fel és a fenti 200.001,- Ft-tól 2.000.000,- Ft-ig terjedő értékhatárokon belül van helye a büntetés korlátlan enyhítésének. Végül mind a hűtlen kezelés, mind a sikkasztás tekintetében kivételt képez a bünszervezetben való elkövetés, amely esetben a tevékeny megbánás szabályai nem alkalmazhatóak.

Meg kell jegyezzük, hogy a megtérítés, legyen az teljes vagy részleges, minden esetben nyomatékos enyhítő körülményként jön szóba a büntetéskiszabáskor, akkor is ha a tevékeny megbánás szabályai nem alkalmazhatóak.

II.1.6 Az ügyek láncolatának jelentősége

Felügyelőbizottság 2009. február 2-án tartott ülésén elhangzottak alapján a vizsgálatunknak figyelembe kell vennie az Első Jelentésben vizsgált ügyek összességének, együttes értékelésének lehetőségét, illetve szempontjait is. Erről összefoglalóan a következőket mondhatjuk.

Egyfelől a hűtlen kezelés adott esetben megállapítható lehet nemcsak az Első Jelentésben írt ügyekre külön-külön, hanem több ügy kapcsán folyamatként is. Ez nyomozati, bizonyítási kérdés, így ezt részletesebben e helyütt nem vizsgáljuk.

Másfelől az ügyek sorozatának jelentősége van abból a szempontból, hogy alapot adhat egyéb feltételek fennállása esetén az üzletszerűség megállapítására is, amely a sikkasztás esetén minősítő körülmény.

A Btk. 137. § 9. pontja szerint „üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik”.

A hasonló bűncselekmények pontos értelmezését e helyütt mellőzve rögzítendő, hogy a jelen ügyben releváns hűtlen kezelés és sikkasztás hasonló bűncselekménynek tekinthető.

A rendszeresség tipikusan sorozatos elkövetést jelent és annak mindenképpen feltétele a több, hasonló bűncselekmény elkövetése. A rendszeresség mindazonáltal nem köthető meghatározott számú bűncselekmény elkövetéséhez, azt a haszonszerzési céllal összefüggésben kell értelmezni, tulajdonképpen egyfajta bűnözői életformára való berendezkedésről van szó. Az üzletszerűség feltételeinek fennálltát a jelen ügyben vizsgálni nem tudtuk, tekintve, hogy az az elkövetők tudatának, szándékának feltárását igényli, amelyre kizárólag okiratok alapján nincs mód.

Az Első Jelentésben írt ügyek közötti összefüggések másik vetületét az jelentheti, hogy az említett felügyelőbizottsági ülésen elhangzottak szerint az ügyletek jellemzően ugyanazon személyi körhöz köthetőek. Amennyiben az bizonyosulna be, hogy ténylegesen bűncselekmények elkövetéséről van szó, úgy ebből kifolyólag felmerülhet a bűnszövetség, illetve a bűnszervezet meglétének vizsgálata, amelyek részben minősítő körülményként, részben a büntetéskiszabás körében értékelhetőek. A Btk. 137. § 7. és 8. pontjai alapján „bűnszövetség akkor létesül, ha két vagy több személy bűncselekményeket szervezeten követ el, vagy ebben megállapodik, és legalább egy bűncselekmény elkövetését megkísérlik, de nem jön létre bűnszervezet”, míg a „bűnszervezet: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése”. Mivel mind a bűnszövetség, mind a bűnszervezet fennálltának megállapításához nyomozásra, bizonyítási eljárásra lenne szükség, a továbbiakban ezekre nem térünk ki.

II.1.7 Ártatlanság védelme, személyiségi jogok

Ismételten felhívjuk a figyelmet arra, hogy a jelen Jelentés büntetőjogi felelősség megállapítására nem alkalmas, és minden ügyben megilleti az érintetteket az ártatlanság védelme.

Ugyancsak felhívjuk a figyelmet arra, hogy a jelen Jelentésben írt ügyek érintettjeinek személyiségi jogait mind a büntetőjog, mind a polgári jog védi, így akár a jelen Jelentésből, akár attól függetlenül, vagy abból kiragadva tett félrevezető állítások esetén az érintettek büntető jogi, illetve polgári jogi eszközökkel felléphetnek.

II.1.8 Bűncselekmények a nem MVM csoport tagjai érintettek oldalán

Egyes ügyek esetében a résztvevő külső felek oldalán is felmerülhet bűncselekmény elkövetése, tipikusan az orgazdaság illetve a pénzmosás, az Aquifex esetében pedig

esetlegesen a jogosulatlan befektetési tevékenység végzése is. Ezeket a fentebb írtakkal összhangban részletesebben nem vizsgáltuk.

II.2. A kárfelelősség

A jelen pontban összefoglaljuk az Első Jelentésben vizsgált ügyek vonatkozásában esetlegesen felmerülő munkajogi, polgári jogi és társasági jogi felelősség legfontosabb ismérveit, és ezen felelősségi alakzatokat – tekintettel arra, hogy mindhárom jogági felelősség általunk vizsgált alapja a kár jogellenes okozása – összevontan mint kárfelelősség említjük¹.

II.2.1 A munkajogi felelősség

II.2.1.1. *A munkajogi általános felelősség*

Vizsgálatunk kiterjedt arra, hogy az Első Jelentésben vizsgált egyes ügyekben a munkajogi felelősség milyen vonatkozásban állapítható meg. Ennek során vizsgáltuk, hogy a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. tv. („Mt.”) szabályai szerint megállapítható-e vétkesség. Az Mt. értelmében ugyanis a munkavállaló a munkaviszonyából eredő kötelezettségének vétkes megszegésével okozott kárért kártérítési felelősséggel tartozik. A munkavállaló vétkességét, a kár bekövetkeztét, illetve mértékét, valamint az okozati összefüggést a munkáltatónak kell bizonyítania.

Az MVM Kollektív Szerződése („KSZ”) értelmében a kártérítés mértéke a munkavállaló gondatlan károkozása esetén havi átlagkeresete 50 %-áig, súlyos gondatlanság esetén 6 (hat) havi átlagkeresetéig terjedhet. A gondatlanságnak két formája van: a hanyagság és a tudatos gondatlanság. Tudatos gondatlanságról beszélünk, ha a károkozó tudja, hogy kötelezettségszegést követ el, amelyből kár származhat, de valószínűbbnek tartja a kár elmaradását. Hanyagság esetén a károkozó azért nem látja előre a cselekménye lehetséges következményeit, mert a tőle elvárható figyelmet elmulasztja.

A munkajogi felelősség körében megjegyezzük, hogy gondatlan károkozás esetén a kár fogalmába pusztán a tényleges kár tartozik bele, az elmaradt haszon és az indokolt költség nem.

Szándékos károkozás esetén a munkavállaló a teljes kárt köteles megtéríteni. A szándékosságnak szintén két fajtája ismert, az egyenes szándék és az eshetőleges szándék. Eshetőleges szándék esetén a károkozó előre látja a kár bekövetkeztét, de könnyelműen bízik annak elmaradásában, egyenes szándék esetén pedig a cselekmény tulajdonképpen célja a károkozás.

II.2.1.2. *A vezető állású munkavállalóra vonatkozó eltérő rendelkezések*

Az Mt. alkalmazásában vezető állású munkavállaló a munkáltató vezetője, valamint helyettese. Az MVM Szervezeti és Működési Szabályzata („SZMSZ”) szerint a munkáltató vezetője a vezérigazgató. Bizonyos vonatkozásban a vezérigazgató-helyettesek, az igazgatók és az osztályvezetők is vezetőnek minősülnek, azonban

¹ Megjegyezzük, hogy a munkajog természetesen a kártérítésen kívül egyéb szankciókat is szabályoz – mint pl. munkáltatói rendes vagy rendkívüli felmondás – azonban a Jelentés kereteit ezen szankciók vizsgálata célszerűségi okok miatt meghaladja.

felelősség szempontjából az SZMSZ szerint nem, vagyis felelősségükre a fentebb említett általános munkajogi szabályok irányadók.

A vezetőre a KSZ hatálya nem terjed ki.

Az Mt. 192/A. § (1) bekezdése értelmében a vezető a vezetői tevékenységének keretében okozott károkért a polgári jog szabályai szerint felel. A károkozás egyéb eseteiben a vezető felelősségére az általános munkajogi kárfelelősségi szabályok az irányadók, azzal az eltéréssel, hogy gondatlan károkozás esetén a felelősség mértéke a vezető tizenkét havi átlagkeresetéig terjedhet.

II.2.2 A polgári jogi felelősség

Tekintettel arra, hogy a vezérigazgató esetleges károkozása esetén és az igazgatósági tagok igazgatósági tagságukkal összefüggésben okozott esetleges kár esetén a polgári jog szabályai szerint felelnek, szükségesnek látjuk a polgári jogi felelősség alapvető szabályainak rövid összefoglalását is.

II.2.2.1. *Általános polgári jogi szabályok*

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. („Ptk.”) rendelkezései szerint, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A bíróság a kárért felelős személyt rendkívüli méltánylást érdemlő körülmények alapján a felelősség alól részben mentesítheti.

Ha többen közösen okoznak kárt, felelősségük a károsulttal szemben egyetemleges, egymással szemben pedig magatartásuk felróhatósága arányában oszlik meg. A kár a károkozók között egyenlő arányban oszlik meg, ha magatartásuk felróhatóságának arányát nem lehet megállapítani. A bíróság mellőzheti az egyetemleges felelősség megállapítását, és a károkozókat közrehatásuk arányában is marasztalhatja, ha

- a) ez a kár megtérítését nem veszélyezteti, és tetemesen nem is késlelteti, vagy
- b) a károsult maga is közrehatott a kár bekövetkeztében, vagy igénye érvényesítésével menthető ok nélkül késlekedett.

A Ptk. fenti általános szabályai szerint felel az általa okozott kárért a megbízott a megbízóval, a képviselt személlyel munkaviszonyban nem álló képviselő pedig a képviselttel szemben.

II.2.2.2. *A felelősség módja, a kártérítés mértéke*

A kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni. Kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

Ha a kár mértéke - akár csak részben - pontosan nem számítható ki, a bíróság a károkozásért felelős személyt olyan összegű általános kártérítés megfizetésére kötelezheti, amely a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmas. Az általános kártérítés visszakövetelésének nincs helye azon az alapon, hogy a tényleges kár mértéke utóbb nem érte el az általános kártérítés összegét.

II.2.3 Társasági jogi felelősség

A vezető tisztségviselők társasági jogi felelősségét a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. tv. („Gt.”) szabályozza.

II.2.3.1. A gazdasági társaság ügyvezetése

A gazdasági társaság ügyvezetését a társaság vezető tisztségviselői vagy a vezető tisztségviselőkből álló testület látja el. A részvénytársaság ügyvezetését az igazgatóság mint testület látja el, jogait és feladatait testületként gyakorolja.

A Gt. 21. § (1) bekezdése értelmében ügyvezetésnek minősül a társaság irányításával összefüggésben szükséges mindazon döntések meghozatala, amelyek törvény vagy a társasági szerződés alapján nem tartoznak a társaság legfőbb szervének vagy más társasági szervnek a hatáskörébe.

A Gt. szerint a vezető tisztségviselőt e minőségében megillető jogokra és az őt terhelő kötelezettségekre - a törvényben meghatározott eltérésekkel -

- a) a Ptk. megbízásra vonatkozó szabályait (társasági jogi jogviszony) vagy
- b) a munkaviszonyra irányadó szabályokat

kell alkalmazni.

II.2.3.2. A vezető tisztségviselők felelőssége

A vezető tisztségviselők a gazdasági társaság ügyvezetését az ilyen tisztséget betöltő személyektől általában elvárható gondossággal - és ha a Gt. kivételt nem tesz² -, a gazdasági társaság érdekeinek elsődlegessége alapján kötelesek ellátni. A vezető tisztségviselők a polgári jog általános szabályai szerint felelnek a gazdasági társasággal szemben a jogszabályok, a társasági szerződés (alapító okirat, alapszabály), illetve a gazdasági társaság legfőbb szerve által hozott határozatok, illetve ügyvezetési kötelezettségeik felróható megszegésével a társaságnak okozott károkért. Megjegyezzük azonban, hogy a bírói gyakorlat nem kezeli automatikus felelősség-keletkeztető tényállásként azt, ha a vezető üzleti döntése utólag hátrányosnak bizonyul, és emiatt a társaságot kár éri.

Együttes képviseleti joggal rendelkező vezető tisztségviselők, illetve testületi ügyvezetés esetén a vezető tisztségviselők gazdasági társasággal szembeni kártérítési felelőssége a Ptk. közös károkozásra vonatkozó szabályai szerint egyetemleges. Ha a kárt a testületi ügyvezetés határozata okozta, mentesül a felelősség alól az a tag, aki a döntésben nem vett részt, vagy a határozat ellen szavazott.

² Ilyen kivétel például a társaság fizetéseképtelenségével fenyegető helyzet, illetőleg az elismert vállalatcsoportra vonatkozó szabályozás körében található.

A társasági szerződés előírhatja, hogy a társaság legfőbb szerve évente tüzze napirendjére a vezető tisztségviselők előző üzleti évben végzett munkájának értékelését, és határozzon a vezető tisztségviselők részére megadható felmentvény tárgyában. A felmentvény megadásával a legfőbb szerv igazolja, hogy a vezető tisztségviselők az értékelt időszakban munkájukat a gazdasági társaság érdekeinek elsődlegességét szem előtt tartva végezték. A felmentvény hatálytalanná válik, ha utólag a bíróság jogerősen megállapítja, hogy a felmentvény megadására alapul szolgáló információk valótlanok vagy hiányosak voltak. Nincs arról tudomásunk, hogy az MVM-nél vagy a PA-nál felmentvény tárgyában a Közgyűlés határozott volna, a Kárpát Energo esetében pedig utalunk a Jelentés III.6.2. pontjában foglaltakra.

II.2.3.3. Az elismert vállalatcsoport

Tekintettel arra, hogy az MVM Csoport elismert vállalatcsoportként működik, szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy a Gt. előírásai értelmében az ellenőrzött társaság vezető tisztségviselője a gazdasági társaság ügyvezetését - az uralmi szerződésben foglaltaknak megfelelően - az elismert vállalatcsoport egésze üzleti érdekének az elsődlegessége alapján köteles ellátni. A vezető tisztségviselő mentesül a felelősség alól, ha tevékenysége megfelel a jogszabályoknak és az uralmi szerződésben foglaltaknak.

III. AZ EGYES ÜGYEK VIZSGÁLATA

III.1. Aquifexnél eszközölt befektetések ügye

III.1.1 Büntetőjogi felelősség

Az Aquifex Befektetési Szerződés, az Adásvételi Szerződés és módosítása, valamint az Engedményezési Szerződés megkötése kapcsán minden esetben megsértésre kerültek az MVM Igazgatósági Ügyrendjében rögzített hatásköri szabályok (ld. az Első Jelentés II.1., III.1.1.2. pontjait).

Az Első Jelentés rögzíti azt is, hogy az Aquifex Befektetési Szerződés kapcsán jogilag nem indokolt az, hogy a befektetni kívánt összegek anélkül kerültek a megbízott Aquifex számlájára, hogy arra megfelelő, konkrétan megjelölt biztosítékot nyújtott volna, illetve, hogy a szerződés szabályozása hiányos, lényeges kérdéseket, így a befektetni kívánt összeget, az Aquifexnek járó díjazást, stb. nem rendezett. Az Adásvételi Szerződés esetében kifogásolható volt, hogy a „portfólió átruházására” a szerződés aláírásával egyidejűleg került sor, a fizetésre pedig az MVM határidőt engedett; az Engedményezési Szerződés kapcsán kifogásolható volt, hogy ugyanezt a kérdéskört ellentmondásosan rendezte. Az Adásvételi Szerződés módosítása kapcsán kifogásolható volt, hogy a fizetési határidő meghosszabbítására kamat kikötése nélkül került sor.

Az MVM Igazgatósága által kiküldött Audit Bizottság által összeállított Táblázat a fenti ügyleteket gazdasági, üzleti szempontból megalapozatlannak, célszerűtlennek tekinti, és ezzel összefüggésben az MVM a 2008-as beszámolóban 1.820.336.978,- Ft várható veszteséggel számol, vagyis azokból vagyonvesztés várható. Ezen túlmenően, ahogyan az Első Jelentés is rögzíti, az Adásvételi Szerződés módosításával összefüggésben nyilvánvalóan felmerül

elmaradt haszon is, mivel az Aquifex részére nyitva álló fizetési határidő kamat vagy más ellenérték nélkül került egy évvel meghosszabbításra.

A fenti tényállás mellett a négy szerződés összessége, illetve az Aquifex Befektetési Szerződés és az Adásvételi Szerződés módosítása, esetlegesen még az Adásvételi Szerződés kapcsán külön-külön felmerülhet a *hűtlen kezelés* (Btk. 319. §). A vonatkozó törvényi tényállás szerint ugyanis hűtlen kezelést követ el az „*akit idegen vagyon kezelésével bíztak meg, és ebből folyó kötelességének megszegésével vagyoni hátrányt okoz*”.

A vagyonkezelésből folyó kötelezettségek megszegésének alapját az MVM Igazgatóság Ügyrendjében foglalt hatásköri szabályok megszegése jelentheti, amely az Első Jelentés szerint – az ott írt feltételezésekkel élve – mind a négy szerződés esetében fennállt. A vagyonkezelési kötelezettségek megszegése tekintetében jelentősége lehet annak is, hogy a szerződések az Első Jelentés és a Táblázat szerint jogilag és üzletileg is kifogásolhatóak, pl. a Táblázat szerint az MVM Audit Bizottság álláspontja az, hogy „*a befektetési ügylet gazdaságilag nem megalapozott [...] célszerűsége kétséges [...] célszerűtlennek tekinthető, hogy az ilyen típusú és nagyságrendű befektetések offshore cégek közbeiktatásával történtek*”), hiszen a vezetőkre irányadó gondossági kötelezések megsértése a kötelezettségszegés körében ugyancsak értékelhető.

A vagyoni hátrány bekövetkezése valószínű, de jelenleg ez még nem állítható biztosan, így e tényállási elem megléte bizonyítási kérdés. Ahogy a II.1 pontban jeleztük, a vagyoni hátrány egyfelől jelenti a tényleges kárt (vagyonban beállott csökkentést), másfelől az elmaradt hasznot is (Btk. 137. § 5.), amelynek okozati összefüggésben kell állnia a vagyonkezelési kötelezettségek megszegésével, vagyis az elkövető azonosíthatóan vagyonkezelési kötelezettség megszegésével okozza a szóban forgó vagyoni hátrányt. A jelen ügyben tényleges kárként a meg nem térülő tőkeösszeg, 6.350.000,- EUR volna figyelembe vehető, míg elmaradt haszonként egyetől meg nem térülő, megfizetni vállalt 10%-os hozam, másfelől az Adásvételi Szerződés módosítása kapcsán az egy évvel meghosszabbított fizetési határidőre eső, ki nem kötött kamat (a 10% kikötött hozam, álláspontunk szerint EUR-ban számolva nem kirívóan alacsony, így azzal összefüggésben elmaradt haszon megállapítására nem látunk lehetőséget).

Lényeges megjegyezni, hogy vagyoni hátrány hiányában is beszélhetünk hűtlen kezelés kísérletéről, mely elvben ugyanúgy büntetendő, de amely azonban ugyancsak bizonyítási kérdés (t.i. a vagyoni hátrányra is irányuló szándék tekintetében).

Igen lényeges, hogy a hűtlen kezelés csak szándékosan követhető el, mégpedig a szándéknak legalább eshetőlegesen ki kell terjednie a vagyoni hátrányra (eredményre) is, amely a konkrét ügyben azt jelenti, hogy az elkövetőnek tudnia kell, hogy a vagyonkezeléssel összefüggésben milyen kötelezettségek terhelik (pl. igazgatósági jóváhagyás kérése, a képviselt MVM érdekeinek elsődlegessége alapján való eljárás, stb.) és fel kell ismernie, hogy ennek megszegéséből vagyoni hátrány keletkezhet, amelybe legalább bele is kell nyugodnia (eltulajdonítási szándék nem szükséges). Ahogy a bevezetőben is jeleztük, a szándékossággal összefüggő körülmények vizsgálata meghaladja a jelen elemzés lehetőségeit, mindazonáltal rámutatunk arra, hogy az eset körülményeiből közvetett következtetések vonhatóak le a szándékosság – sőt, a vagyoni hátrányra is kiterjedő szándékosság – fennálltára.

A fenti bűncselekmény elkövetői tettesként vagy társtettesként a fenti szerződéseket az MVM képviseletében megkötő, esetleg azok végrehajtásáról rendelkező, vezető állású,

vagyonkezelési feladattal rendelkező személyek lehetnek. Az ügyletekben közreműködő, az MVM-nél vagyonkezelési feladatot el nem látó személyek esetlegesen felbujtóként, bűnsegédként kerülhetnek felelősségre vonásra.

Az Aquifex Befektetési Szerződés megkötése és különösen végrehajtása tekintetében a hűtlen kezelésen túlmenően felmerülhet *sikkasztás* (Btk. 317. §). Sikkasztást követ el az, „*aki a rábízott idegen dolgot jogtalanul eltulajdonítja, vagy azzal sajátjaként rendelkezik*”.

A II.1 pontban írtak szerint nem kétségesen a rábízás alatt érteni kell a gazdálkodási célú rábízást is.

A II. 1 pontban ismertetett elkövetési magatartások közül, a sajátjakénti rendelkezés az Aquifex Befektetési Szerződés kapcsán felmerülhet, mivel a kérdéses befektetések eszközlése a tulajdonosi jogosítványok olyan részleges, időleges gyakorlását jelenti, amelyre csak a tulajdonos jogosult és amelyre a befektetéseket végrehajtó személy(ek) nem volt(ak) jogosultak, és ezzel az MVM rendelkezési, sőt tulajdonosi ellenőrzési jogát is elvonták.

A sikkasztás csak szándékosan követhető el, amely azt jelenti, hogy az elkövetőnek tudnia kell, hogy az érintett dolog (itt pénz) adott módon való elvonásával a jogos tulajdonos rendelkezési jogát jogellenesen korlátozza, azonban a dolgot (pénz) ennek tudatában a tulajdonos rendelkezési köréből kivonja. Erre nincs adat.

Elkövetőként (tettesként és társtettesként) a vonatkozó szerződés aláírásában, esetleg végrehajtásában közreműködő, gazdálkodást, de legalább pénzkezelést végző személyek jöhetnek szóba. Az esetleges egyéb közreműködők a bizonyítási eljárás függvényében felbujtói vagy bűnsegédi minőségben szerepelhetnek.

III.1.2 Kárfelelősség

A fenti III.1.1.1. pontban rámutattunk, hogy az Első Jelentés értelmében az Aquifex Befektetési Szerződés, az Adásvételi Szerződés és módosítása, valamint az Engedményezési Szerződés kapcsán megsértésre kerültek az MVM Igazgatósági Ügyrendjében rögzített hatásköri szabályok. Az Első Jelentés megállapította azt is, hogy az Aquifex Befektetési Szerződés esetében az MVM részéről az aláírás nem cégszerű, továbbá az Adásvételi Szerződés módosításán nincs keltezés. Az Első Jelentés végül azt is megállapította, hogy az említett szerződésekkel szemben jelentős jogi aggályok vethetők fel, illetve azokat az MVM Igazgatósága által kiküldött Audit Bizottság a Táblázatból kitűnően üzleti szempontból is kifogásolta (részletesen ld. a III.12.1. pontban, az Első Jelentésben és a Táblázatban).

Az Első Jelentésből és a Táblázatból az is kitűnik, hogy a fenti szerződéses ügyletekből kár, illetve vagyonvesztés várható, azonban az még nem következett be.

A fenti tényállás mellett álláspontunk szerint a kár bekövetkezése esetén a szerződéseket megkötő vezérigazgató polgári jogi felelőssége a fenti II.2.3. pontban írtak figyelembevételével megállapítható lehet, mivel a fenti szerződések kapcsán az MVM, illetve az MVM csoport érdekeinek elsődlegessége alapján való, elvárható gondossággal történő feladatellátás nem történt meg, illetve megsértésre került a Gt. által nevesített ügyvezetési kötelezettségek körébe vonható MVM Igazgatósági Ügyrend.

Az Első Jelentésben a III.1.2. pont alatti táblázatban bemutatásra került a korábbi gazdasági vezérigazgató-helyettes kezdeményező szerepe az Aquifex Befektetési Szerződés végrehajtásában. Álláspontunk szerint, amennyiben az ügyletekből kár következne be, úgy az ő munkajogi felelőssége is megállapítható lehet a fenti II.2.1. pontban írtak alapján, legalább a gondatlanság körében, de a befektetni kívánt összegek átutalásának körülményeire (saját számlák közötti átvezetesként való feltüntetetés, stb.) tekintettel akár szándékosság alapján is.

Nincs adatunk arra, hogy a fenti ügyletek megkötése végrehajtásában milyen más személyek működtek közre az MVM részéről, így az esetleges további közreműködők kárfelelősségét sem állt módunkban vizsgálni.

III.2. Decotra S.R.L. ügy

III.2.1 Büntetőjogi felelősség

Az Első Jelentésben megállapításra került, hogy a Decotra részére nyújtott kölcsön folyósítására anélkül került sor, hogy a Kölcsönszerződésben meghatározott folyósítási előfeltételek teljesültek volna. Az utóbbi körülményt az MVM igazgatósága által kiküldött Audit Bizottság által készített Táblázat is rögzíti, hozzátéve, hogy hasonló hitelezés az MVM gyakorlatában nem szokásos. A Táblázat szerint az MVM Igazgatósága által kiküldött Audit Bizottsága az ügylettel összefüggésben a 2008. évi beszámolóban 527.140.000,- Ft veszteségre (vagyonvesztésre) számít.

A fenti tényállás mellett a szerződésben rögzített folyósítási előfeltételek nélküli kölcsönfolyósítás kapcsán felmerülhet a *hűtlen kezelés* (Btk. 319. §), ugyanis hűtlen kezelést követ el az, „*akit idegen vagyon kezelésével bíztak meg, és ebből folyó kötelességének megszegésével vagyoni hátrányt okoz*”.

A vagyonkezelésből folyó kötelezettségek megszegését, az előfeltételek hiányában történő kölcsönfolyósítás tekintetében a szerződésben írt szabályok be nem tartása képezheti.

A vagyoni hátrány bekövetkezése valószínű, azonban jelenleg még nem állapítható meg, vagyis a tényállás e feltételének teljesülése függőben van. A fenti kötelezettségszegéssel összefüggésben felmerülő vagyoni hátrány tekintetében a tényleges kárt és az elmaradt hasznot is figyelembe kell venni (ld. II.1 pont). A folyósítás tekintetében vagyoni hátrányként mindazonáltal csak az előfeltételek nem teljesüléséből származó vagyoni hátrány jöhet figyelembe, vagyis az a különbség, amely a szerződésben előírt biztosítékok teljes körű rendelkezésre állása és a ténylegesen előállt helyzet szerinti biztosítékok rendelkezésre állása közötti különbségként adódik (praktikusan a második és harmadik ranghelyű zálogjogokból eredő hátrány).

Igen lényeges, hogy a fenti tényállási elemek mellett is a hűtlen kezelés csak szándékos elkövetés mellett állapítható meg, amely bizonyítási kérdés, és amelyet csak korlátozottan tudunk vizsgálni. Rögzítendő mindazonáltal, hogy a szándéknak ki kell terjednie az okozott vagyoni hátrányra (az eredményre) is, amely azt jelenti, hogy az elkövetőnek tudnia kell a vagyonkezeléssel összefüggésben őt terhelő kötelezettségekről (folyósítási feltételek meglétének ellenőrzése) és fel kell ismernie, hogy ezek megszegéséből (az előfeltételek nem ellenőrzéséből) vagyoni hátrány (biztosíték korlátozott rendelkezésre állása) keletkezhet, amelybe az elkövetőnek legalább bele kell nyugodnia (nem szükséges viszont, hogy az elkövetőt az eltulajdonítás szándéka vezérelje). Az eset körülményeiből, így különösen a

szerződéskötést követően szinte azonnali folyósításból közvetett következtetést lehet levonni a szándékosság fennálltára nézve, azonban ennek konkrét fennállta bizonyítási kérdés.

A Decotra kölcsön kapcsán felmerülő esetleges hűtlen kezelést tettesként vagy társtettesként csak a vagyongazdálkodási feladattal megbízott személy(ek) követheti(k) el, így a szerződés végrehajtásáról rendelkező vagyongazdálkodási feladattal bíró vezető(k).

A gyakorlatban megállapításra került a hűtlen kezelés az előírt feltételek hiányában történő prémium kifizetés esetében (BH 1997.573).

A kölcsönösszegnek a folyósítási feltételek hiányában történő folyósítása felvetheti továbbá a sikkasztást (Btk. 317. §). Sikkasztást az követ el, „aki a rábízott idegen dolgot jogtalanul eltulajdonítja, vagy azzal sajátjaként rendelkezik”.

A rábízás nem kétségesen magában foglalja a gazdálkodási célú rábízást is, így ez a tényállási elem fennállhat.

A második elkövetési magatartás, a sajátjakénti rendelkezés megvalósulhat a folyósítási előfeltételek nélküli kölcsönfolyósítás tekintetében, ugyanis ez esetben a kölcsönösszeg a rábízás céljától (folyósítás a feltételek fennállta esetén) eltérően, ebből kifolyóan a tulajdonos rendelkezési jogát sértve, jogellenesen kerül felhasználásra.

A sikkasztás esetében is csak akkor állapítható meg azonban a bűncselekmény elkövetése, ha a szándékosság bizonyítható, vagyis az elkövetőnek tudnia kell, hogy az érintett dolog (a kölcsönösszeg) elvonásával a jogos tulajdonos rendelkezési jogát jogellenesen korlátozza, és a cselekményt ennek tudatában kell végrehajtania. Ezt a rendelkezésre álló adatok alapján, a jelen keretek között nem tudtuk teljes körűen vizsgálni. Mindazonáltal, ahogy fentebb is jeleztük, a kölcsönfolyósítás körülményeiből közvetett következtetés vonható le a szándékosság fennálltára.

Ahogy utaltunk rá, elkövető e tekintetben elsősorban a végrehajtás iránt intézkedő személy lehet.

III.2.2 Kárfelelősség

A kölcsönszerződés vonatkozásában megállapítható, hogy annak aláírása cégszerűen történt, és sem közgyűlési, sem igazgatósági jóváhagyásra nem volt szükség. Fentiekre tekintettel az aláíró vezérigazgató álláspontunk szerint operatív tevékenységet végzett, ezért felelősségére az Mt. vezető állású munkavállalókra vonatkozó, a Jelentés II.2.1.2. pontjában részletezett szabályai irányadók.

Ahogy az az Első Jelentésben és a jelen Jelentés fenti III.2.1. pontjában is említettük, a kölcsön folyósítása nem szerződésszerűen történt, mert az ezt feltételező, szerződésben kikötött okiratok nem álltak rendelkezésre a folyósítás napján. Emiatt az eljáró személyek munkajogi felelőssége adott esetben megállapítható, amennyiben az MVM-et kár éri az ügyletből. Álláspontunk szerint a gazdasági vezérigazgató-helyettes szándékossága körében vizsgálni kell többek között azt a tényt, hogy az átutalást elrendelő feljegyzés a szerződéskötés másnapján készült, mikorra belátható, hogy a szerződéskötéskor hiányzó dokumentumok nem állhattak reálisan rendelkezésre.

Álláspontunk szerint az ügylettel kapcsolatban a Gt. szerinti felelősség nem állapítható meg.

III.3. Puerto S.R.L. ügy

III.3.1 Büntetőjogi felelősség

Az Első Jelentésben írtak szerint az MVM tanácsadói szolgáltatásokra kötött szerződést a Puertoval, amelyekről az MVM Igazgatóságát tájékoztatni kellett volna, azonban ennek megtörténtéről nincs adat. Az Első Jelentésben megállapításra került továbbá, hogy a szerződések alapján összesen 459.700,- FtJR előleg került folyósításra a Puerto részére, mely előfizetés a szokásos szerződési gyakorlatnak nem felel meg.

Az MVM Igazgatósága által kiküldött Audit Bizottság által összeállított Táblázat ugyancsak rögzíti, hogy az előleg folyósítása hasonló szerződéseknél a gyakorlatban nem szokásos, míg a teljesítés tekintetében úgy fogalmaz, hogy „*a tényleges teljesítés ellenőrzésének lehetsége korlátozott*”.

A fenti – korlátozott – tényállás mellett bűncselekmény alapos gyanúja nem állapítható meg, azonban egyes többlet tényállási elemek fennállta esetén esetlegesen felmerülhet a *hűtlen kezelés* (Btk. 319. §). Ehhez azonban elengedhetetlen az alábbi három feltétel fentiekhez képest írt többlettényállásként való fennállta:

- vagyoni hátrány az MVM oldalán, amely a jelen esetben elsősorban megfelelő ellenszolgáltatás nélkül kifizetett megbízási díjat jelenthet (vagyis azt, ha az előleg fejében egyáltalán nem történt teljesítés vagy annak értéke elmarad a kifizetett előlegtől), másodsorban felesleges szerződés-kötést (vagyis, ha az adott tanácsadásra ésszerűen nincs szükség stb., amely esetben sokkal kisebb eséllyel állapítható meg a bűncselekmény elkövetése); jelenlegi információk alapján nincs kellő adat egyik esetre sem; a vagyoni hátrány fennállta esetén figyelembe jön a tevékeny megbánás mint jóvátétel esetén a büntethetőséget kizáró, illetve a büntetés korlátlan enyhítését lehetővé tevő körülmény, különösen mivel ezen szerződések értéke beleférhet a tevékeny megbánás esetén irányadó értékhatárokba;
- szándékosság, mégpedig legalább eshetőlegesen a fenti vagyoni hátrányra is kiterjedően, vagyis az, hogy a fent említett vagyoni hátrányról az elkövető tudjon, abba belenyugodjon, s ennek tudatában sértse meg a vagytonkezelési kötelezettségét, amelyre a jelenlegi információk alapján nincs kellő adat;
- a vagytonkezelési kötelezettségek megszegésének megállapíthatósága, amelyhez álláspontunk szerint az Igazgatóság tájékoztatásának elmaradása önmagában nem elegendő, így szükséges az általános gondossági kötelezettségek megtartásának vizsgálata is (szükség volt-e hasonló tárgyú tanácsadásra, arányos-e a díjazás, megfelelően került-e kiválasztásra a tanácsadó, stb.), amelyekre a jelen pillanatban nincs adat.

A Puerto ügy kapcsán lényeges megemlíteni, hogy megállapításra kerülhet a hűtlen kezelés akkor, ha a vagytonkezelő olyan jellegű és mennyiségű munkával bíz meg külső személyt vagy szervezetet, amelyet a saját munkaszervezete is el tud végezni és a szükségtelenül kifizetett díjazással szándékosan vagyoni hátrányt okoz (BH 2005.43).

III.3.2 Kárfelelősség

Mindkét megbízási szerződés vonatkozásában megállapítható, hogy annak aláírása cégszerűen történt, és sem közgyűlési, sem igazgatósági jóváhagyásra nem volt szükség. A szerződésekben meghatározott előlegek összege azonban jóval magasabb - több mint hat havi, illetőleg több mint nyolc havi megbízási díj - mint ami ilyen jellegű szolgáltatások esetén a gyakorlatban előfordul. A szerződések ilyen feltételekkel történő megkötésével kapcsolatban felmerülhet az aláírók munkajogi felelősségének vizsgálata.

Álláspontunk szerint az ügylettel kapcsolatban a Gt. szerinti felelősség nem állapítható meg.

III.4. EPIC szerződés

III.4.1 Büntetőjogi felelősség

Az Első Jelentésben írtak szerint az MVM tanácsadói szolgáltatásokra kötött szerződést az EPIC-vel, amelyhez az MVM igazgatóságának jóváhagyása kellett volna, azonban ennek megadásáról nincs adat. Az Első Jelentésben megállapításra került továbbá, hogy a szerződés alapján összesen 175.000,- EUR díj került megfizetésre az EPIC részére, a szerződésben kikötött 5.000.000,- EUR sikerdíj és 500.000,- EUR túlélési díj nem került megfizetésre.

Az MVM Igazgatósága által kiküldött Audit Bizottság által összeállított Táblázat rögzíti, hogy „a szerződés értékarányossága és ellenőrzése korlátozott, hasznosíthatósága kétséges”.

A fenti – korlátozott – tényállás mellett bűncselekmény alapos gyanúja nem állapítható meg, azonban egyes többlet tényállási elemek fennállta esetén esetlegesen felmerülhet a *hűtlen kezelés* (Btk. 319. §). Ehhez azonban elengedhetetlen az alábbi három feltétel fentiekhez képest írt többlettényállásként való fennállta:

- vagyoni hátrány az MVM oldalán, amely a jelen esetben elsősorban megfelelő ellenszolgáltatás nélkül kifizetett megbízási díjat jelenthet (vagyis azt, ha a foglalo fejében egyáltalán nem történt teljesítés vagy annak értéke elmarad a kifizetett előlegtől), másodsorban felesleges szerződéskötést (vagyis, ha az adott tanácsadásra ésszerűen nincs szükség stb., amely esetben sokkal kisebb eséllyel állapítható meg a bűncselekmény elkövetése); jelenlegi információk alapján nincs kellő adat egyik esetre sem; a vagyoni hátrány fennállta esetén figyelembe jön a tevékeny megbánás, különösen mivel ezen szerződés értéke beleférhet az irányadó értékhatárokba;
- szándékosság, mégpedig legalább eshetőlegesen a fenti vagyoni hátrányra is kiterjedően, vagyis az, hogy a fent említett vagyoni hátrányról az elkövető tudjon, abba belenyugodjon, s ennek tudatában sértse meg a vagyonkezelési kötelezettségét (kössön ilyen tanácsadói szerződést), amelyre a jelenlegi információk alapján nincs kellő adat;
- a vagyonkezelési kötelezettségek megszegésének megállapíthatósága, amelyre az igazgatósági jóváhagyás kérése következtetni enged, emellett vizsgálandó az általános gondossági kötelezettségek megtartása (szükség volt-e hasonló tárgyú tanácsadásra, arányos-e a díjazás, megfelelően került-e kiválasztásra a tanácsadó, stb.), amelyre a jelen pillanatban nincs adat.

Az EPIC ügy kapcsán is lényeges megemlíteni, hogy megállapításra kerülhet a hűtlen kezelés akkor, ha a vagyonkezelő olyan jellegű és mennyiségű munkával bíz meg külső személyt

vagy szervezetet, amelyet a saját munkaszervezete is el tud végezni és a szükségtelenül kifizetett díjazással szándékosan vagyoni hátrányt okoz (BH 2005.43).

III.4.2 Kárfelelősség

A vizsgált tanácsadási szerződés nem lett az Igazgatóság elé terjesztve, annak ellenére, hogy értéke meghaladja az egymilliárd forintot. Tekintettel arra, hogy a szerződést az MVM vezérigazgatója írta alá igazgatósági jóváhagyás nélkül, amennyiben a szerződésből származóan az MVM-et kár éri, úgy emiatt - mind az Mt.-re mind a Gt.-re hivatkozással - a polgári jogi szabályok szerinti felelősség állapítható meg. Ennek vonatkozásában úgy véljük, hogy a vezérigazgatói tisztséget betöltő személytől elvárható az, hogy egy ügylet értékét felmérje, és megtegye a társaságra vonatkozó szabályok értelmében a szükséges lépéseket (igazgatósági előterjesztés).

III.5. Niker ügy

III.5.1 Büntetőjogi felelősség

A Niker ügy tekintetében több szerződéses dokumentum is született, azonban a jelen vizsgálat szempontjából kiemelkedő jelentőségű az MVM és a Niker közötti Kölcsönszerződés, valamint a Niker és a Jadran Investments Limited („Jadran”) közötti Haszonberleti Szerződés. Az üggyel kapcsolatos 2008. július 7-i memorandumban megállapításra került, hogy az MVM és a Niker közötti Kölcsönszerződés kapcsán a Niker általi szerződéskötés tekintetében az MVM Alapszabálya és az MVM Igazgatóság Ügyrendje is megsértésre került, míg az MVM általi szerződéskötés tekintetében az MVM Igazgatóság Ügyrendje sérült.

Ugyanakkor önmagában az MVM és a Niker közötti Kölcsönszerződésből kár, hátrány sem az MVM-nél, sem a Nikernél nem mutatható ki.

A fenti tényállás mellett az említett Kölcsönszerződés vonatkozásában esetlegesen a *sikkasztás* (Btk. 317. §) vehető fel. Sikkasztásról akkor beszélhetünk, ha valaki „*a rábízott idegen dolgot jogtalanul eltulajdonítja, vagy azzal sajátjaként rendelkezik*”.

A vezető tisztségviselői minőségből, vezető állású munkaviszonyból kifolyó gazdálkodási feladatok nem kétségesen „*rábízásnak*” minősülnek a fenti tényállás szempontjából, ez a tényállási elem tehát teljesülhet.

A Kölcsönszerződéssel összefüggésben a sikkasztás második elkövetési magatartása, a sajátjakénti rendelkezés merülhet fel. A sajátkénti rendelkezés alatt értendő a tulajdonosi jogosítványok akár csak részleges, időleges átengedése a tulajdonos hozzájárulása nélkül, lényegében a „*rábízás*”-sal járó kereteket meghaladva, amely a Kölcsönszerződés vonatkozásában a szükséges testületi jóváhagyások hiányában megállapítható lehet.

Mindazonáltal a sikkasztás csak szándékosan követhető el, vagyis a konkrét ügyben az elkövetőnek tisztában kell lennie azzal, hogy a kölcsönösszeg megfelelő jóváhagyások nélkül történő kifizetésével a tulajdonosi rendelkezési jogot sérti, és ezzel a tudattal kell a cselekményt végrehajtania. A szándékosság fennálltáról a szükséges információk hiányában nem tudunk állást foglalni. Megjegyezzük ugyanakkor, hogy egy esetleges bizonyítási eljárás keretében tisztázandó, hogy a Kölcsönszerződés megkötésekor, illetve a kölcsön

folyósításakor annak későbbi felhasználási módja, annak részletei mennyiben voltak ismertek a szerződést megkötő, illetve a végrehajtás iránt intézkedő személyek számára, ugyanis ennek jelentősége lehet a sikkasztás megállapíthatósága tekintetében, de többlétevényállási elemek esetén akár más bűncselekmény gyanúját is felvetheti (ti. ha a teljes ügylet pontosan el lett tervezve).

Elkövetőként, tettesként vagy társtettesként a jelen esetben a Kölcsönszerződés megkötése, végrehajtása iránt intézkedő személyek jöhetnek szóba. Az esetleges egyéb közreműködők a bizonyítási eljárás függvényében felbujtói vagy bűnsegédi minőségben szerepelhetnek.

A 2008. július 7-i memorandum alapján a Niker és a Jadran közötti Haszonbérleti Szerződés kapcsán hatásköri szabály megsértése nem állapítható meg.

Megállapítható ugyanakkor, hogy jogilag és az MVM Igazgatósága által kiküldött Audit Bizottság által összeállított Táblázat alapján üzletileg is megkérdőjelezhető a Haszonbérleti Szerződés megkötése, mivel – többek között, a fontosabbakat emlíve – nincs adat arra nézve, hogy a szerződés megkötése előtt a Jadran szóban forgó hotelre vonatkozó jogai (ti. hogy arra haszonbérleti jogot engedhet) megnyugtatóan tisztázásra kerültek volna, megkérdőjelezhető a 20 évi, az ingatlan becsült értékét elérő, sőt akár kissé meghaladó összegű haszonbér előre való kifizetése, és az MVM menedzsment szerint célszerűtlen az offshore cégek közbeiktatása.

Az MVM Igazgatósága által kiküldött Audit Bizottság által összeállított Táblázatból kitűnően az MVM a fenti ügyletekből (feltételezzük, hogy tartalmilag döntően a haszonbérleti ügyletből) kifolyóan 985 922 482.- Ft veszteséggel, vagyonvesztéssel számol (amely értelmezésünk szerint nem közvetlenül az MVM-nél, hanem a Nikernél jelentkezik, s jelenleg csak a konszolidáción keresztül okoz veszteséget az MVM-nél).

A fenti tényállás mellett konkrét vagyonkezelési, hatásköri szabály megsértése hiányában is felmerülhet a *hűtlen kezelés* (Btk. 319. §) bűncselekménye, mivel felmerülhet, hogy a szerződés megkötése során eljáró vezetők az őket terhelő általános gondossági kötelemeket nem teljesítették, s ekként szegtek vagyonkezelési szabályt.

A hűtlen kezelés második tényállási eleme a fenti köteleességszegéssel fokozatosan felmerülő vagyoni hátrány, amely vagyonsökkenést, illetve elmaradt hasznot is jelenthet. Ennek fennállta valószínű, de jelenleg nem állapítható meg. A lehetséges vagyoni hátrány a következő elemekből állhat: (i) a Niker köteles megfizetni a Jadrannak annak az ügylettel kapcsolatban felmerült költségeit, amely önmagában vagyoni hátrány lehet, és (ii) a Jadran által a Flos d.d. cégen keresztül nyújtott biztosíték becsült piaci értéke (1,7-3,4 millió EUR) nem éri el a Niker által a Jadranak kifizetett és számára visszajáró haszonbérleti díj összegét (3,53 millió EUR), és így a (i) pontban említett költségeken túlmenő vagyoni hátrány (vagyonvesztés) is felmerülhet.

A fenti két tényállási elem megléte esetén szükséges még a szándékosság bizonyítása is a hűtlen kezelés fennálltához. E szándékosságnak legalább eshetőlegesen a vagyoni hátrány okozására is ki kell terjednie, vagyis az elkövetőnek tudnia kell, hogy vagyonkezelési kötelezettségét megsérti, és legalább bele kell nyugodnia, hogy ebből a tulajdonosra nézve vagyoni hátrány származik. Ennek kérdése csak bizonyítási eljárás keretében vizsgálható, mindazonáltal a fent írt körülmények mellett közvetett következtetések vonhatók le arra nézve, hogy e szándékosság fennállhat.

A hűtlen kezelés elkövető(i) csak a vagyongekezeléssel ténylegesen megbízott személy(ek) lehet(nek) tettesként vagy társtettesként. Mivel a Haszonbérleti Szerződés megkötésére a Niker részéről tulajdonosi utasítás nyomán került sor, amelyre tekintettel a bírói gyakorlat értelmében a Niker ügyvezetése hűtlen kezelést nem követhetett el (EBH 2007.1684), elkövetőként az MVM-nél a Nikert felügyelő és részére tulajdonosi döntéseket hozó személy(ek) jöhetnek szóba. Az esetleges, vagyongekezelési megbízással nem rendelkező szereplők esetében a felbujtás, illetve a bűnszegédi közreműködés jöhet szóba, melynek megvalósulása bizonyítási kérdés.

III.5.2 Kárfelelősség

Ahogy a fenti III.5.1. pontban említettük, a Niker ügy szempontjából kiemelkedő jelentőségű az MVM és a Niker közötti Kölcsönszerződés, valamint a Niker és Jadran közötti Haszonbérleti Szerződés.

Az MVM és a Niker közötti Kölcsönszerződésből önmagában kár vagy hátrány sem az MVM-nél, sem a Nikernél nem mutatható ki, másképpen fogalmazva, a Kölcsönszerződés megkötése és a Niker révén az MVM-nél várhatóan bekövetkező, az MVM Igazgatósága által kiküldött Audit Bizottság által összeállított Táblázatban jelzett kár között közvetlen okozati összefüggés nem vonható. Ebből kifolyólag a Kölcsönszerződés megkötése tekintetében a jelenlegi adatok alapján kárfelelősségről sem beszélhetünk annak ellenére sem, hogy a Kölcsönszerződés megkötése kapcsán a Niker általi szerződéskötés tekintetében az MVM Alapszabálya és az MVM Igazgatósági Ügyrendje is megsértésre került, míg az MVM általi szerződéskötés tekintetében az MVM Igazgatósági Ügyrendje került megsértésre.

Ugyanakkor az MVM Igazgatósága által kiküldött Audit Bizottság által összeállított Táblázatból kitűnően a Niker és a Jadran között megkötött Haszonbérleti Szerződésből kár, vagyonvesztés várható a Niker és közvetve az MVM oldalán annak ellenére is, hogy a Niker Jadranal szembeni követelésének biztosítására a tárgyi hotelen a Nikernek jelzálogjoga van (a jelzálogjoggal érintett hotel becsült értéke 1,7-3,4 millió EUR, míg a teljes követelés 3,53 millió EUR, az e fölötti kölcsönösszeg pedig a visszaigényelhető ÁFA, amelynek azonban a visszautalása tudomásunk szerint a mai napig nem történt meg). A kár összegét növelik továbbá az üggyel kapcsolatban felmerült költségek (értékbecslések díjai, ügyvédi költségek, stb.), továbbá az esetlegesen kieső kamat. Megjegyezzük, hogy a folyamatban levő tárgyalások alapján esetlegesen elképzelhető, hogy végül az ügyben kár mégsem következik be.

Amennyiben a Niker és a Jadran közötti Haszonbérleti Szerződésből ténylegesen kár következik be, úgy azért – álláspontunk szerint – a Niker ügyvezetőjének a felelőssége nem lesz megállapítható, mivel a szerződést tulajdonosi utasításra kötötte meg. Megjegyezzük ugyanakkor, hogy a Niker ügyvezetőjének társasági jogi felelősségére a horvát jog irányadó, így a fenti következtetést csak általános jogi ismereteink és a magyar jogi szabályozás alapulvételével tettük meg.

Megállapítható lehet azonban a munkajogi felelőssége a Niker és a Jadran közötti szerződés megkötésére utasítást kiadó személynek, mivel az Első Jelentésben és az MVM Igazgatósága által kiküldött Audit Bizottság által összeállított Táblázatból kitűnően a megkötött haszonbérleti szerződéssel szemben komoly jogi kifogások merülhetnek fel (ld. fentebb a III.5.1 pontban, illetve az Első Jelentésben és Táblázatban), amely körülményekkel

kapcsolatban alappal vethető fel a munkaviszonyból származó kötelezettségek vétkes megszegése. A tekintetben, hogy ez ügyben súlyos gondatlanságról vagy szándékosságról beszélhetünk, a rendelkezésre álló adatok alapján nem tudunk állást foglalni, mindazonáltal azokból közvetetten következtetni lehet a szándékosság meglétére.

III.6. A Kárpát Energo Zrt. által a Power Investment International II-nek nyújtott kölcsön, illetve a Kárpát Energo Power Investments II. részvényjegyzése

III.6.1 Büntetőjogi felelősség

III.7. Kárpát Energo előleg

III.7.1 Büntetőjogi felelősség

Az Első Jelentésben is jeleztük, hogy nem világos számunkra, pontosan mely összeg kifizetését javasolta vizsgálni az MVM könyvvizsgálója. Ez a továbbiakban sem világos számunkra. A Táblázat ugyancsak nem tartalmaz semmilyen üzleti, gazdasági megállapítást a kérdéses ügyre vonatkozóan. Ilyen tényállás mellett értelemszerűen a büntetőjogi felelősség vizsgálatára sincs mód.

III.7.2 Kárfelelősség

A vizsgált szerződések a Kárpát Energo-ban történt MVM részesedésszerzést megelőzően keletkeztek. Megállapítható, hogy a szerződéseket a Kárpát Energo Kft. taggyűlésének jóvá kellett volna hagynia, amely tudomásunk szerint nem történt meg. Fentiekre tekintettel

Kárpát Energo ügyvezetésének Gt.-n alapuló polgári jogi felelőssége megállapítható abban az esetben, amennyiben az ügyletből a Kárpát Energo-t kár érte. Tekintettel arra, hogy a teljesítésigazolások és egyes szerződéses feltételek (mint pl. a kamat alacsony szinten történő kikötése kölcsönszerződés esetén, szerződéses biztosítékok hiánya illetőleg fogyatékosága, stb.) is a kereskedelmi gyakorlattól merőben eltérően történtek, az ezzel kapcsolatos ügyvezetői felelősség is vizsgálható abban az esetben, amennyiben kár kimutatható. Álláspontunk szerint ugyanis még abban az esetben is elvárható a menedzsmenttől a szerződéskötéskori gondosság, ha a szerződő partner adott pillanatban tulajdonosi kapcsolatban is áll a társasággal.

Tekintettel arra, hogy az üggyel kapcsolatban munkajogi dokumentumok nem állnak rendelkezésre, a munkajogi felelősség vonatkozásában a fenti általános részben leírtakra utalunk.

III.8. Paks Erzsébet Szálló

III.8.1 Büntetőjogi felelősség

Az Első Jelentésben írtak szerint a VILLKESZ Kft.-vel megkötött Vállalkozói Szerződés kapcsán nem világos, hogy a vonatkozó hatásköri szabályok megtartásra kerültek-e, mivel a szerződés tárgyát képező felújítási munka szerepel a PA üzleti tervében és Középtávú Beruházási Programban, azonban annak költsége nincs feltüntetve, így nem egyértelmű, hogy az erre hatáskorrel rendelkező testületi szervek szabályosan jóváhagyták-e vagy sem (attól függően, hogy jóváhagyottnak tekintjük-e a szerződés megkötését akkor is, ha az szerepel az üzleti tervben és Középtávú Beruházási Programban, de az összeg nem vagy csak akkor tekintenénk ezt szabályosan jóváhagyottnak, ha az összeg is szerepelne – ezzel kapcsolatban releváns szabályt, szabályzatot nem láttunk, megjegyezzük, hogy valamely ügyletnek az üzleti tervben való szerepeltetését a gyakorlatban az üzleti terv jóváhagyása esetén akkor is az Igazgatóság által jóváhagyottnak tekintették, ha abban összeg nem szerepelt, vagy ha a szerződés utóbb módosításra került). Az Első Jelentés megállapította azt is, hogy a fenti szerződés módosításai sem lettek külön jóváhagyva az Igazgatóság által, noha álláspontunk szerint külön szabályozás hiányában a szerződés módosítására is a szerződés megkötésére irányadó szabályokat volna helyes alkalmazni.

Az MVM Igazgatósága által kiküldött Audit Bizottság által összeállított Táblázat nem foglal állást a szerződés célszerűsége, indokoltsága, illetve az abban rögzített árak elfogadhatósága tekintetében.

A fenti – korlátozott – tényállás mellett bűncselekmény alapos gyanúja nem állapítható meg, azonban egyes többlet tényállási elemek fennállta esetén esetlegesen felmerülhet a *hűtlen kezelés* (Btk. 319. §). Ehhez azonban elengedhetetlen az alábbi három feltétel fennállta:

- vagyoni hátrány a PA oldalán, amely a jelen esetben elsősorban megfelelő ellenszolgáltatás nélkül kifizetett vagy túlzott vállalkozói díjat jelenthet, jelenlegi információk alapján erre nincs kellő adat;
- szándékosság, mégpedig legalább eshetőlegesen a fenti vagyoni hátrányra is kiterjedően, vagyis az, hogy a fent említett vagyoni hátrányról az elkövető tudjon, abba belenyugodjon, s ennek tudatában sértse meg a vagyonkezelési kötelezettségét, amelyre a jelenlegi információk alapján nincs kellő adat;

- a vagyonkezelési kötelezettségek megszegésének megállapíthatósága, amelyhez álláspontunk szerint a fenti, nem egyértelmű hatásköri szabályozás mellett az esetleges hatásköri túllépés önmagában nem elegendő, így szükséges az általános gondossági kötelezettségek megtartásának vizsgálata is (arányos-e a díjazás, megfelelően került-e kiválasztásra a vállalkozó, stb.), amelyre a jelen pillanatban nincs adat, figyelembe veendő ugyanakkor, hogy az ügyben nem volt többes ajánlatkérés.

Megjegyezzük, hogy a bírósági gyakorlat megállapította a hűtlen kezelést olyan esetekben, amikor valamely gazdasági társaság tisztségviselői, munkavállalói nem a legkedvezőbb ajánlatot tevő céget bízták meg a munka elvégzésével, amelyből következtetés vonható le a többes ajánlatkérés elmaradásának esetére is, feltéve természetesen a vagyoni hátrány bekövetkezését, illetve a szándékosságot érintő feltételek bekövetkezését (BH 2001.103, BH 1980.68).

III.8.2 Kárfelelősség

Amint arra az Első Jelentésben és a fenti III.8.1. pontban is utaltunk, az Erzsébet Szálló beruházásával kapcsolatban megállapítható, hogy az üzleti terv és a középtávú beruházási program - melyeket a PA testületi szervei jóváhagytak - tartalmazta a beruházást, amely azonban a későbbiek során jelentős mértékben módosult. Kifejezett jogszabályi, illetőleg társasági rendelkezés hiányában álláspontunk szerint jogszabálysértés nem történt, azonban a helyeselhető gyakorlatnak azt tartanánk, hogy a tervezési fázisban egyszer már jóváhagyott beruházások vonatkozásában - ideértve a beruházásokban történt változásokat is - a megvalósításról szóló konkrét döntésekre az általános társasági szabályok vonatkoznának. Fentiekre tekintettel álláspontunk szerint társasági jogi jogszabálysértés nem állapítható meg.

A B05211/PAZRT számú Kiemelt Bővítő Projekt Megvalósítási Okirat - melyet a PA és az MVM vezetői is aláírtak gazdasági vezérigazgató-helyettesi és vezérigazgatói szinteken is - a kivitelező kiválasztásával kapcsolatban annyit jegyez meg, hogy a „*kivitelezési munkák elvégzésére szakmai indokok alapján a Villkesz Kft-vel célszerű kivitelezői szerződés megkötése*”. A munkajogi felelősség vonatkozásában kiemelnénk, hogy aggályos - bár konkrét jogszabályt nem sért - az a gyakorlat, amely a beruházások vállalkozóit versenyeztetés nélkül választja ki. Az Adatszobában olyan okirat nem volt fellelhető, amely az alvállalkozók kiválasztását dokumentálta volna, bár a Kiemelt Bővítő Projekt Megvalósítási Okirat említést tesz arról, hogy az alvállalkozókkal történő szerződések letárgyalása a PA részvételével történik. Jogi szempontból nehezen bizonyíthatónak tartjuk azt, hogy érte-e kár és mekkora a PA-t és ezzel együtt az MVM Csoportot a versenyeztetés nélküli kivitelezési szerződés megkötésével kapcsolatban. Amennyiben ez bizonyítható, a vezérigazgatók felelősségét a polgári jog, míg az egyéb, a döntésben részt vevő munkavállalók - osztályvezetők és gazdasági vezérigazgató-helyettesek - felelőssége a munkajog szabályai szerint merülhet fel.

III.9. Paks Esplanade Kft. ügye

III.9.1 Büntetőjogi felelősség

Az Első Jelentésben írtak szerint a PA tanácsadási szolgáltatásokra kötött szerződést az Esplanade Hungary Tanácsadó Kft.-vel („*Esplanade*”) a Paksi Atomerőmű bővítéséhez kapcsolódó egyes pénzügyi kérdések tárgyában. A szerződések megkötése kapcsán hatásköri

szabály nem sérült, a szerződéssel szemben jogi kifogás nem merült fel. Az Első Jelentésben megállapításra került továbbá, hogy a szerződések alapján összesen 40 millió Ft került megfizetésre az Esplanade részére.

Az MVM Igazgatósága által kiküldött Audit Bizottság által összeállított Táblázat szerint a szerződés megkötése indokolt és célszerű.

A fenti tényállás mellett bűncselekmény gyanúja nem merül fel.

III.9.2 Kárfelelősség

A tanácsadási szerződés megkötése sem jogszabályban, sem társasági szabályzatban rögzített hatáskört nem érintett, az ügylet vonatkozásában szerződéskötési engedély készült, melyet a PA gazdasági vezérigazgató-helyettese és vezérigazgatója is aláírt. Okozott kár nem mutatható ki, ezért sem munkajogi, sem társasági jogi felelősség nem állapítható meg.

III.10. A NÁD MPS-H Kft. ügye

III.10.1 Büntetőjogi felelősség

Az Első Jelentés, illetve a PA felkérésére készített 2008. szeptember 25-i memorandumunk alapján a NÁD ügyben nem merült fel olyan önálló ügylet, amely büntetőjogi vizsgálat tárgyát képezhetné.

III.10.2 Kárfelelősség

Az Első Jelentésben vizsgált iratok alapján semmilyen, az MVM vagy a PA részéről megkötött ügyletre nem került sor. Ezen ügygel összefüggésben a felmerült költségeken felül kárról és kárfelelősségről sem beszélhetünk, így a Nád üzletrész értékelésével, stb. kapcsolatban felmerült külső tanácsadói költségek (American Appraisal, Mészáros Ügyvédi Iroda), illetve az erre fordított belső erőforrások kapcsán merülhetne fel a felelősség kérdése. Mindazonáltal az Első Jelentésben nem merült fel arra nézve adat, hogy az említett üzletrész-értékelésekkel, stb. összefüggésben kár következett volna be, továbbá az adott üzletrész-értékelésekre megfelelő testületi döntések nyomán került sor, így ez ügyben a kárfelelősség nem merül föl.

III.11. A PA által kibocsátott váltó ügye

III.12. Meinl Bank tanácsadási szerződés

III.12.1 Büntetőjogi felelősség

Az Első Jelentésben írtak szerint az MVM tanácsadási szolgáltatásokra kötött szerződést a Meinl Bankkal, amelyről az MVM Igazgatóságát tájékoztatni kellett volna, azonban ennek megtörténtéről nincs adat. Az Első Jelentésben megállapításra került továbbá, hogy a szerződés alapján összesen 480.000,- EUR került folyósításra a Meinl Bank részére úgy, hogy a fizetési feltételek (50% előleg) a szokásos szerződési gyakorlatnak nem feleltek meg.

A szerződés célszerűségéről, az ár-érték arányról és a teljesítésről a Táblázatban nincs adat, mindazonáltal a rendelkezésre álló adatokból (igazgatósági prezentáció) feltételezhető, hogy valamiféle teljesítés történt, noha egy általunk látott belső feljegyzés az elvégzett munka értékét megkérdőjelezte.

A fenti – korlátozott – tényállás mellett bűncselekmény alapos gyanúja nem állapítható meg, azonban egyes többlet tényállási elemek fennállta esetén esetlegesen felmerülhet a *hűtlen kezelés* (Btk. 319. §). Ehhez azonban elengedhetetlen az alábbi három feltétel fentiekhez képest írt többlettényállásként való fennállta:

- vagyoni hátrány az MVM oldalán, amely a jelen esetben elsősorban megfelelő ellenszolgáltatás nélkül kifizetett megbízási díjat jelenthet (vagyis azt, ha a teljesítés értéke elmarad a kifizetett díjtól), másodsorban felesleges szerződéskötést (vagyis, ha az adott tanácsadásra ésszerűen nincs szükség, pl. mert szervezeten belül is megoldható a munka, stb., amely esetben sokkal kisebb eséllyel állapítható meg a bűncselekmény elkövetése); jelenlegi információk alapján nincs kellő adat egyik esetre sem; a vagyoni hátrány fennállta esetén a szerződés értékére tekintettel figyelembe jöhet a tevékeny megbánás (részletesen ld. pl. az Aquifex befektetés ügyénél);
- szándékosság, mégpedig legalább eshetőlegesen a fenti vagyoni hátrányra is kiterjedően, vagyis az, hogy a fent említett vagyoni hátrányról az elkövető tudjon, abba belenyugodjon, s ennek tudatában sértse meg a vagyonkezelési kötelezettségét (kössön tanácsadási szerződést), amelyre a jelenlegi információk alapján nincs kellő adat;
- a vagyonkezelési kötelezettségek megszegésének megállapíthatósága, amelyhez álláspontunk szerint az Igazgatóság tájékoztatásának elmaradása önmagában nem elegendő, így szükséges az általános gondossági kötelezettségek megtartásának vizsgálata is (szükség volt-e hasonló tárgyú tanácsadásra, arányos-e a díjazás, megfelelően került-e kiválasztásra a

tanácsadó, elvégezhető-e szervezeten belül e munka, stb.), amelyekre a jelen pillanatban nincs adat.

Ezen ügy kapcsán lényeges megemlíteni, hogy megállapításra kerülhet a hűtlen kezelés akkor, ha a vagyongazdálkodást ellátó vezető olyan jellegű és mennyiségű munkával bíz meg külső személyt vagy szervezetet, amelyet a saját munkaszervezete is el tud végezni és a szükségtelenül kifizetett díjazással szándékosan vagyoni hátrányt okoz (BH 2005.43), ami különösen amúgy az MVM fő tevékenységi körébe eső energetikai tanácsadásnál lehet releváns, mint a jelen ügy is.

III.12.2 Kárfelelősség

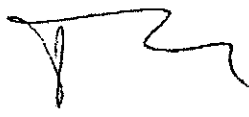
A Meinnl Bankkal megkötött Tanácsadási Szerződés esetében az Első Jelentésben megállapítottak szerint hatásköri szabály nem sérült, azonban arról az MVM Igazgatóságát tájékoztatni kellett volna, melynek megtörténtéről nincs adat. Az Első Jelentésben megállapításra került, hogy a 480.000,- EUR összegű tanácsadási díj 50%-ának előlegként való megfizetése a szokásos szerződési gyakorlatnak nem felelt meg.

Ugyanakkor az MVM Igazgatósága által kiküldött Audit Bizottság a Táblázatban a szerződés célszerűségéről az ár-érték arányról és a teljesítésről nem adott meg adatot, az Első Jelentéshez rendelkezésre álló iratokból pedig csupán annyi feltételezhető, hogy valamiféle teljesítés történt a Meinnl Bank részéről, noha egy általunk látott keltezetlen és alá nem írt belső feljegyzés az elvégzett munka értékét megkérdőjelezte.

A fenti korlátozott tényállás mellett nem állapítható meg, hogy az ügyletből következett-e be, vagy várható-e kár, így a kárfelelősség sem vizsgálható. Megjegyezzük ugyanakkor, hogy a kár bekövetkezése esetén a szerződést megkötő vezérigazgató polgári jogi felelősségének megállapításához konkrét hatásköri szabály megszegése hiányában vizsgálni szükséges a szerződéskötés pontos körülményeit, annak gazdasági célszerűségét és indokoltságát.

Dr. Szász Iván

Dr. Tamási Artúr

Dr. Vári Csaba